

© Костенко Є.Я.

УДК: 616-01/- 099:31

Костенко Є.Я.

Ужгородський національний університет (вул. Підгірна, 46, Закарпатська обл., м. Ужгород, Україна, 88000)

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ ШЛЯХОМ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ОЦІНКИ АТРОФІЇ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ ЗА ПРОПОРЦІЙНИМИ АНТРОПОМЕТРИЧНИМИ ІНДЕКСАМИ - ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК СУДОВОЇ ОДОНТОЛОГІЇ

Резюме. В статті наведений один із перспективних напрямків судової одонтології - розробка методу ідентифікації із використанням сталих антропометричних індексів нижньої щелепи, обчислення яких базувалося на відношеннях специфічних відстаней між конкретними анатомічними орієнтирами з подальшим зведенням результатів у систему математичних матриць, що може бути можливим і при врахуванні рівня атрофії альвеолярної частини нижньої щелепи як в умовах фізіологічних змін, так і при наявності патологічних процесів.

Ключові слова: антропометричні індекси, ідентифікація особи, цифрові ортопантомограми, атрофія нижньої щелепи, анатомічні орієнтири.

Вступ

Аналіз літературних джерел вказує на те, що розвиток людства неминуче супроводжується катаклізмами, результатами яких є масові втрати людського життя. Навіть при стабільності геополітичної ситуації, в світі не виключається можливість виникнення локальних військових конфліктів, терористичних актів, техногенних катастроф, спричинених як стихією, так і людським фактором, які призводять до численних людських жертв, а отже до необхідності ідентифікації осіб загиблих. Дійсно, як вказують В.Д. Мішалов та ін. [2010], за останні 10 років можна відмітити різке збільшення в Україні випадків техногенних катастроф: руйнації житлових будинків у м. Дніпропетровську, Львові, Євпаторії внаслідок вибуху газу; аварії у вугільних шахтах Донецької і Луганської областей; авіакатастрофи у Львівській (Скнилів), Донецькій області та багато інших.

Масова загибель людей в умовах надзвичайних ситуацій зумовлює необхідність проведення відповідного обсягу судово-медичних досліджень з метою ідентифікації осіб, для встановлення причини смерті, виду й механізму утворення ушкоджень, часу настання смерті та інш. [Тучик, 1993; Гедигушев, 2000; Лопатин, Юдина, 2000; Ардашкин, Юдина, 2005; Кузин і др., 2006; Войченко і др., 2011]. Проведення експертиз за наявності чисельних людських жертв, нерідко стикається зі значним обсягом ушкоджень на трупах загиблих, що зумовлює до 15% втрату ідентифікаційно-значимих ознак [Пашинян, Тучик, 1994]. Нерідко цьому сприяє відсутність потенційних можливостей виконання ідентифікації осіб у деяких обласних бюро судово-медичної експертизи, зумовлених недостатністю кадрів, лабораторного (у тому числі і ДНК) обладнання [Щербakov, 2000; Яковлев, 2002; Сухін та ін., 2008; Клевно, Панов, 2007].

При цьому, як свідчить експертна практика, у слідства виникають питання стоматологічного (одонтологічного) характеру, оскільки стоматологічний статус є суттєвим джерелом для проведення комплексних судово-медичних експертиз з метою ідентифікації

особи [Ракитин і др., 2005; Щербakov і др., 2005]. Судовий одонтолог легко визначить ті індивідуальні особливості, що стосуються черепа, з метою визначення віку, статі, статусу, походження особи шляхом повного аналізу зубних дуг для порівняння невідомих та зниклих людей.

За радянських часів питанням судово-стоматологічної експертизи осіб приділялось достатньо уваги. Найбільш відомими на той час були такі фундаментальні праці: Ботезату Г.А. "Судебно-медична експертиза повреждених и потери зубов у лиц с предшествующими заболеваниями зубной системы" [1966], Голобородський Г.Л. "Судебно-медичне значення зубів людини і їх следов" [1956], Гужеедов В.Н. "Стоматологический статус как экспертный критерий при идентификации черепа и неопознанного трупа" [1975], Чернявская З.П. "Определение возраста по стертости зубов при судебно-медичній експертизі" [1983], Станчев Н. А. "Одонтологические критерии судебно-медичної діагностики возраста человека" [1983], Кузина Ю.Г. "Анатомо-морфологические исследования зубов с целью выявления индивидуальных особенностей человека" [2002] і ряд інших.

В цих працях, авторами висвітлювалися проблеми судово-медичної експертизи стоматологічного спрямування, особливості ушкоджень м'яких тканин обличчя, кісток щелеп, обличчя, зубів, експертні критерії ідентифікації особи за стоматологічним статусом, визначення ступеня тяжкості ушкоджень при травмі зубно-щелепного апарату і інш. Однак, ідентифікація осіб шляхом обчислення пропорційних антропометричних індексів нижньої щелепи вказаними авторами не проводилась.

Сучасний етап ідентифікації осіб за стоматологічним статусом базується на використанні сучасних комп'ютерних інформаційних методів, серед яких - методи релевантного співставлення об'єктів, контрастного контуровання та порівняння інтенсивності зображень і ряду інших [Калиновський, Матрос-Таранець, 2009; Ка-

линовський, Чуйко, 2011]. Використання їх є науковим підґрунтям для вдосконалення процесів проведення розшуково-пошукових та судово-слідчих дій. При цьому, перспективним є пошук методики ідентифікації, яка б базувалася на величинах незмінних як ні при фізіологічних та патологічних процесах властивих організму, так ні при навмисній зміні стоматологічного статусу з метою уникнення судочинства. Слід зазначити, що досі відкритим залишається питання про впровадження методики оцінки рівня атрофії альвеолярної частини нижньої щелепи з можливістю реєстрації конкретних чисельних показників для динамічного спостереження деструкції кісткової тканини, порівняння результатів та проведення статистичної обробки

даних [Костенко, 2010].

Тому, на наш погляд, створення методу порівняльної оцінки атрофії альвеолярної частини нижньої щелепи за пропорційними антропометричними індексами - є перспективним напрямком судової одонтології сьогодення і потребує його нагальної реалізації.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Отже, ідентифікація особи шляхом порівняльної оцінки атрофії нижньої щелепи за пропорційними антропометричними індексами - є перспективним напрямком судової одонтології і потребує його практичного вирішення.

Список літератури

- Ардашкин А.П. К методике организации судебно-медицинских работ по идентификации личности в условиях чрезвычайных ситуаций с массовыми человеческими жертвами / А.П. Ардашкин, Н.Г. Юдина // Судебно-медицинская экспертиза. - 2005. - № 1. - С. 32-25.
- Ботезату Г.А. Судебно-медицинская экспертиза поврежденных и потери зубов у лиц с предшествующими заболеваниями зубной системы : автореф. дис. канд. мед. наук (14.01.24) / Г.А. Ботезату. - Кишинев. - 1966. - 22 с.
- Войченко В.В. Досвід роботи судово-медицини експертів при ліквідації наслідків дорожньо-транспортної пригоди з масовою загибеллю людей у м. Марганець Дніпропетровської області / [В.В. Войченко, Ш. Мо. Мамедов, О.В. Пушкова, Н.О. Курбатова] // Судово-медична експертиза. - 2011. - № 3. - С. 4-8.
- Гедыгушев И. А. Организация судебно-медицинского обеспечения при стихийных бедствиях и технологических катастрофах / И. А. Гедыгушев: сборник докладов межведомственной конференции "Интеллектуальные ресурсы регионов России на рубеже тысячелетий". - Ярославль. - 2000. - С. 40-42.
- Голобродский Г.Л. Судебно-медицинское и криминалистическое значение зубов человека и их следов : автореф. дис. канд. мед. наук (14.01.24) / Г.Л. Голобродский. - Харьков. - 1956. - С. 63-69.
- Гужеедов В.Н. Стоматологический статус как экспертный критерий при идентификации черепа и неопознанного трупа : автореф. дис. канд. мед. наук (14.01.24) / В.Н. Гужеедов. - М. - 1975. - 19 с.
- Калиновский Д.К. Возможности использования современных компьютерных технологий СТ/CAD/CAM в челюстно-лицевой хирургии / Д.К. Калиновский, А.Н. Чуйко // Украинский журнал телемедицины та медичної телетематики. - 2011. - Т.9. - № 1. - С. 45-51.
- Калиновский Д.К. Современные подходы в диагностике, лечении и реабилитации травм челюстно-лицевой области с использованием компьютерных технологий и телемедицины / Д.К. Калиновский, И.Н. Матрос-Таранец. - 2009. - Т. 7. - № 1. - С. 32-37.
- Клевно В.А. О взаимодействии бюро СПЭ Ростовской области (РФ) и Донецкой области (Украина) при ликвидации катастрофы пассажирского самолета Ту-154 в августе 2006 г. / В.А. Клевно, А.Е. Панов // Материалы международного конф. "Актуальные вопр. Сотрудничества судебно-медицинских служб государств-участников СНГ". - Минск, 29 мая-1 июня. - 2007. - С. 33-36.
- Костенко Є.Я. Роль стоматології в судово-медичній експертизі / Є.Я. Костенко: матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Актуальні питання стоматологічного сьогодення" - м. Тернопіль, 19 листопада 2010 р. - С. 136-137.
- Кузин А.Н. Анализ причин смерти при обрушении кровли в мирное время на примере разрушения Бауманского рынка // А.Н. Кузин, В.Л. Ковешников, Е.В. Стороженко [и др.] : матер. Всероссийс. научно-практ. конф., посв. 75-летию РЦМЭ. - Москва. - 2006. - С. 102-104.
- Кузина Ю.Г. Анатомо-морфологические исследования зубов с целью выявления индивидуальных особенностей человека: автореф. дис. канд. мед. наук (14.00.24) / Ю.Г. Кузина. - Москва. - 2002. - 18 с.
- Лопатин Д.А. К вопросу об организации опознания лиц, погибших в условиях чрезвычайных ситуаций / Д.А. Лопатин, Н.Г. Юдина // Матер. 5 Всероссийского съезда судебных медиков. - М.: ВОСМ. - 2000. - С. 46-47.
- Мішалов В.Д. Проблемні питання щодо організації роботи судово-медичних експертів в умовах надзвичайних ситуацій з масовими жертвами людей в Україні / В.Д. Мішалов, В.В. Войченко, О.І. Герасименко // Судово-медична експертиза. - 2010. - № 1. - С. 4-10.
- Пашинян Г.А. Судебно-медицинская экспертиза при крупномасштабных катастрофах / Г.А. Пашинян, Е.С. Тучик. - Москва, 1994. - 136 с.
- Ракитин В.А. Опыт идентификационных ДНК-исследований в случаях массовой гибели людей / В.А. Ракитин, А.В. Волков, И.В. Корниенко: матер. VI Всероссийского съезда судебных медиков. - Москва-Тюмень. - 2005. - С. 233-235.
- Станчев Н. А. Одонтологические критерии судебно-медицинской диагностики возраста человека : автореф. дис. канд. мед. наук (14.01.24) / Н. А. Станчев. - М., (НИИСМ). - 1983. - 16 с.
- Сухін О.П. Проблеми ідентифікації невпізнаних трупів при катастрофах / [О.П. Сухін, О.І. Герасименко, Д.А. Калашніков, К.О. Герасименко] / Бокаріусівські читання: Матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф. судових медиків і криміналістів, Харків, 2008. - С. 22-24.
- Тучик Е.С. Некоторые вопросы организации судебно-медицинской экспертизы в чрезвычайных ситуациях / Е.С. Тучик // Судебно-медицинская экспертиза. - 1993. - № 3. -

С. 33-35.
Чернявская З.П. Определение возраста по стертости зубов при судебно-медицинской экспертизе. - М., (НИИ-ИСМ): автореф. дис. канд. мед. наук (14.01.24) / З.П. Чернявская. - М. - 1983. - 22 с.
Щербаков В.В. Организационные и научно-методические принципы медико-криминалистической иденти-

фикации в условиях чрезвычайных ситуаций с массовыми человеческими жертвами: дис. ...канд. мед. наук / Щербаков В.В. - М., 2000. - 155 с.
Щербакова Е.В. Алгоритм компьютеризированного анализа молекулярно-генетических данных для решения задач идентификации личности по исходам событий с

массовыми человеческими жертвами / Е.В. Щербакова, В. В. Щербаков, П.Л. Иванов // Судебно-медицинская экспертиза. - 2005. - № 1. - С. 21-24.
Яковлев Д. Ю. Комплексная идентификация останков человека при расследовании авиационных катастроф: дис. ... канд. юрид. наук / Д. Ю. Яковлев. - Иркутск, 2002. - 177 с.

Костенко Е.Я.

ИДЕНТИФИКАЦИЯ ЛИЧНОСТИ ПУТЕМ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ОЦЕНКИ АТРОФИИ НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИ ПО ПРОПОРЦИОНАЛЬНЫМ АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИМ ИНДЕКСАМ - ПЕРСПЕКТИВНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ СУДЕБНОЙ ОДОНТОЛОГИИ

Резюме. В статье показано одно из перспективных направлений судебной одонтологии - разработка метода идентификации путем использования антропометрических индексов нижней челюсти, расчет которых осуществлялся на отношениях специфических расстояний между конкретными анатомическими ориентирами с последующим сведением результатов в систему математических матриц, что может быть возможным при определении уровня атрофии альвеолярной части нижней челюсти как в условиях физиологических изменений, так и при патологических процессах с последующим вычислением конечного комплексного индекса атрофии.

Ключевые слова: антропометрические индексы, идентификация цифровые ортопантограммы, графический анализ, нижняя челюсть, анатомические ориентиры.

Kostenko Ye.Ya.

IDENTIFICATION OF A PERSON BY COMPARATIVE ASSESSMENT OF ATROPHY OF THE LOWER JAW BY PROPORTIONAL ANTHROPOMETRIC INDICES - A PERSPECTIVE DIRECTION OF FORENSIC ODONTOLOGY

Summary. One of the perspective direction of forensic odontology is given in the article - the development of the method of identification with the use of steady anthropometric indices of the lower jaw, their calculating has been based on the ration of the specific distance between the concrete anatomic points with the following the summary of the results in the system of the mathematical matrices that can be possible and in the case of taking into account the level of atrophy alveolar part of the lower jaw in both conditions of physiological changes and at the presence of pathological processes.

Key words: anthropometric indices, person's identification, digital panoramic x-rays, atrophy of the lower jaw, anatomical points.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2013 р.

Костенко Євген Якович - к.мед.н., доцент, завідувач кафедри ортопедичної стоматології Ужгородського національного університету; (067) 5004660.

© Мнихович М.В., Еремін Н.В., Фомина Л.В., Вернигородский С.В., Гаврилюк А.А., Гуминский Ю.И., Мигляс В.Г.

УДК: 616.5-001.4-08:546.33.131.001.6

Мнихович М.В.^{1,2}, Еремін Н.В.¹, Фомина Л.В.³, Вернигородский С.В.³, Гаврилюк А.А.³, Гуминский Ю.И.³, Мигляс В.Г.⁴

¹ФГБУ "Научно-исследовательский институт морфологии человека" РАМН (г. Москва, ул. Цюрупы, д. 3, 117418, Россия); ²ГБОУ ВПО "Российский национальный исследовательский медицинский университет имени Н.И. Пирогова" Минздрава России (г. Москва, ул. Островитянова, д. 1, 117997, Россия); ³Винницкий национальный медицинский университет имени Н.И. Пирогова (ул. Пирогова, 56, г. Винница, 21018, Украина); ⁴Ужгородский национальный университет, медицинский факультет (г. Ужгород, ул. Народная, д. 3, 88000, Украина)

КЛЕТОЧНО-МАТРИКСНЫЕ И МЕЖКЛЕТОЧНЫЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРИ ЗАЖИВЛЕНИИ РАН

Резюме. В виде лекции представлен обзор молекулярных механизмов межклеточных и клеточно-матриксных взаимодействий при заживлении ран.

Ключевые слова: раны, регенерация, клеточно-матриксные взаимодействия.

Важность изучения проблемы регенерации ран обусловлена высокой частотой встречаемости: большие с длительно незаживающими ранами составляют около 10% от общего числа пациентов общехирургических стационаров в России, при этом на протяжении последних десятилетий сохраняется тенденция к увеличению числа больных этой категории [Берченко, 1997;

Берченко, 1990; Толстых и др., 2007, Bulgrin, 1995].

Клеточно-матриксные взаимодействия и механизмы, участвующие в развитии заживления раны, в настоящий момент изучены недостаточно. Исследование экспрессии цитокинов и факторов роста, задействованных в регуляции воспалительной реакции, их влияние на формирование внеклеточного матрикса и закрытие